šukių. Šalia į R nuo jo, buvo analogiškas suardytas kapas. Dar vienas kapas Nr. 2 atidengtas O,4 cm gylyje, V perkasos dalyje. Deginti kaulai taip pat buvo supilti į apie O,5 m skersmens duobutę kartu su degėsiais. Į P, PR ir R nuo kapo rasti keli apskaldyti akmenys, sudarę tarsi kapo akmenų konstrukciją. Netoli nuo kapo Nr. 2 rasti dar du analogiški, gerokai apardyti, deginti kapai su urnų dalimis. Dar vienas apardytas kapas buvo anksčiau minėtoje akmeninėje dėžėje.

Iš viso rasti 2 mažiau ir 4 labai apardyti kapai. 1 ar 2 kapai suardyti kasant bulviarūsius. Kapinynas datuojamas ankstyvojo geležies amžiaus pabaiga. Galimas dalykas, kad titnaginiai radiniai galėjo priklausyti senojo žalvario amžiaus laikotarpio gyvenvietei.

Mūsų eros pradžios nedeginti radiniai galėjo priklausyti sunykusiems ir suardytiems šio laikotarpio griautiniams kapams.

Jonas Stankus

Genčių I kapinyno tyrinėjimai 1993 metais

1993 m. LII tęsė Genčių I, Kretingos raj., kapinyno tyrinėjimus. Šį kapinyną 1983-1987 m. tyrinėjo Instituto darbuotojas A. Merkevičius.

1993 m. tyrinėta ŠR ir R kapinyno dalyse. Iškasta 1O perkasų, kurių plotas 3OO kv. m. Aptikta 19 kapų: 13 griautinių ir 6 deginiai. 7 griautiniai kapai (Nr. 220-223, 226, 227, 234) yra vyrų, 4 - (Nr. 232, 233, 235, 236) moterų. Kape Nr. 212 palaidoto mirusiojo lytis nenustatyta. Ne visų kapų duobių kontūrai ryškūs. Kai kurie griautiniai kapai, pvz.: Nr. 218, 223, apardyti laidojant sudegintuosius ar atliekant kažkokias ugnies apeigas kapinyne. Tai

rodo perkasose Nr. 69-71 nemaža kvadratų apimanti žemė su degėsiais ir angliukais. Galimas daiktas, kad ten pat, kapinyne, buvo deginami mirusieji. Kapų duobės stačiakampės suapvalintais kampais formos, galvūgalyje nežymiai platesnės. Jų plotis - 55-140 cm, ilgis - 160-360 cm. Duobės orientuotos Š-P, ŠR-PV, PR-ŠV kryptimis. Įkapės ir mirusiųjų palaikai atkasti 40-70 cm gylyje, tačiau dažniausiai laidota 40-60 cm gylyje (69% visų griautinių kapų). Beveik visuose kapuose mirusiųjų palaikai visiškai sunykę. Tik kape Nr. 233 rastas sutrūnijusios kaukolės fragmentas. Keli kapai Nr. 235, 236) su akmenų vainikais. Juose įkapės aptiktos 20-25 cm giliau akmenų vainikų. Tai rodo, kad negiliai įleidus mirusiojo karstą į žemę, aplink jį buvo sukraunamas akmenų vainikas. Po 5-6 akmenis rasta kapuose Nr. 218, 223, 226. Stambokų akmenų aptikta prie kapų Nr. 227, 231. Kape Nr. 234 stambus akmuo rastas mirusiojo kojūgalyje. Šie stambūs akmenys prie kapų sudaro vaizdą tarsi jie būtų buvę paminklai mirusiesiems. Perkasoje Nr. 77 aptikti akmenų vainiko likučiai.

Sprendžiant pagal įkapių padėtį, mirusieji laidoti įvairiomis kryptimis: galvomis ŠR kryptimi palaidoti 2 vyrai (k. Nr. 223, 226), galvomis PR kryptimi - 3 vyrai (k. Nr. 220, 222), galvomis PV kryptimi - 2 moterys (k. Nr. 235, 236), galvomis ŠV kryptimi - 2 moterys (k. Nr. 232, 233) ir 3 vyrai (k. Nr. 227, 231, 234). Kape Nr. 218 mirusysis palaidotas Š-P kryptimi.

Kapuose nemaža papuošalų, darbo ir buities įrankių. 6 kapuose rasta geležinių peilių ar jų fragmentų. Vyro kape Nr. 234 buvo 2 peiliai. Jie aptikti skirtingose vietose: mirusiojo galvos srityje - vyro kape Nr. 234, krūtinės srityje - moters kape Nr. 235 ir vyrų kapuose Nr. 221, 234 (lenktas peilis); juosmens srityje - moters kape Nr. 232, vyro kape Nr. 222. Atrodo, kad šie peiliai buvo nedideli, nes jų geležčių plotis yra 1,7-2 cm, o ilgis iki įkotės - 8-9

cm. Terastas vienas plačiaašmenis kirvis vyro kape Nr. 226. Jis aptiktas mirusiojo juosmens srityje. Kirvio korpuso ilgis - 19 cm, ašmenų ilgis - 7 cm. Jie labai pailginti koto link, pentis apvali. Vyrų kapuose Nr. 222 ir 234 rasta miniatiūrinių įmovinių kirvelių. Jų korpusų ilgis - 8-8,5 cm, ašmenų ilgis - 3-4 cm.

Dalgių fragmentų buvo vyrų kapuose Nr. 222 ir 226. Jie rasti mirusiojo krūtinės srityje (k. Nr. 222) ir juosmens srityje (k. Nr. 226). Dalgio iš kapo Nr. 226 išlikusi geležtės dalis ir įkotė. Geležtės plotis - 3,8 cm. Moterų kapuose Nr. 232 ir 236 prie mirusiųjų galvų rasta po 1 ylą, o kape Nr. 236 dar ir žalvarinės 6,5 cm ilgio adatos fragmentas. Ji taip pat rasta mirusiosios galvos srityje. Vyro kape Nr. 226, krūtinės srityje, aptikta geležinė stačiakampė sagtis. Jos šonai nežymiai įlenkti į vidų. Sagtis 3,8x4,5 cm dydžio.

Moterų kapuose Nr. 233 ir 236 rasta po 1 tošinę dėžutę. Dėžutės apjuostos 3-4 eilėm žalvarinių juostelių ir, atrodo, turėjo dangtelius. Jos buvo mirusiųjų galvos srityje.

Vyrų kapuose Nr. 223, 226 ir 234 rasta po 1 lipdytą miniatiūrinį puodelį. Jie aptikti mirusiųjų galvos (k. Nr. 223 ir 234) ir krūtinės (k. Nr. 226) srityse. Puodelis iš kapo Nr. 234 apjuostas beržo tošimi ir 3 eilėmis žalvarinių juostelių.

Ginklų kapuose nedaug. Vyro kape Nr. 227 rastas vienaašmenis kalavijas. Jis gulėjo išilgai kapo, t. y. lygiagrečiai su mirusiuoju. Rankena nukreipta galvos link. Jo geležtė į galą platėja. Rankena be skersinių. Kalavijo ilgis apie 60 cm. Geležtės plotis ties rankena - 3 cm, plačiausia geležtės vieta- 5 cm. Perkasos Nr. 69 kv. 6B rastas kovos peilis nulaužta įkote. Jo geležtės ilgis - 31 cm, plotis - 2,3 cm.

Vyrų kapuose daugiau ietigalių. Jų rasta 5 kapuose iš 8. Dviejuose kapuose Nr. 226 ir 231 rasti po 1 ietigalį, o trijuose - Nr. 222, 223, 234 - po 2. Kapuose Nr. 222, 223, 231, 234 ietigaliai

rasti mirusiųjų kairėje pusėje prie galvos, o k. Nr. 226 taip pat kairėje pusėje, tik ties juosmeniu. Rastųjų prie galvų įmovos nukreiptos mirusiųjų kojų link, o rasto prie juosmens - galvos link. Ietigalių plunksnos ištęsto rombo, aukšto trikampio, karklo lapo formos.

Papuošalų kapuose daugiau. Antkaklių rasta vyro kape Nr. 221 ir moters kape Nr. 235. Antkaklė kape Nr. 221 vytinė, vyta iš 3 vielų. Vienas galas užbaigtas kilpele, kitas - kabliuku. Antkaklė sulūžusi į 4 dalis. Antkaklės iš kapo Nr. 235 lankelis tordiruotas, galai taip pat su kilpele ir kabliuku. Kape Nr. 218 rasta pasaginė aguoniniais galais segė. Jos lankelis į galus nežymiai plonėja. Galvučių aukštis apie 1,5 cm. Jos skersmuo - 6 cm. 2 lankinės ilgakojės segės buvo vyrų kapuose Nr. 226 ir 227. Jų lankeliai, liemenėliai ir kojelės išgaubtos. Įvijų galai užsibaigia aguoninėmis buoželėmis. Segės iš kapo Nr. 226 lankelio galuose, liemenėlio priekyje ir kojelės gale yra 2 ataugėlės. Ant segės iš kapo Nr. 227 kojelės yra 2 ataugėlės. Segių įvijų ilgis atitinkamai 11,5-12 cm, liemenėlių kartu su kojelėmis - 14,5-15 cm. Apyrankių rasta ir moterų, ir vyrų kapuose. 2 apyrankės gyvuliniais galais rastos kape Nr. 218. Vienos lankelio paviršiuje išilgai įmuštos 2 akutės. Kitos lankelis į galus siaurėja, o patys galai išploti. Jos paviršius papuoštas 2 eilėm akučių ir rombų. Apyrankių dydis 5-5,5x7-7,5 cm. Juostinės apyrankės fragmentas rastas vyro kape Nr. 220. Lankelio paviršius puoštas skersiniais grioveliais. Po dvi apyrankes tuščiaviduriu gaubtu lankeliu rasta vyro kape Nr. 221 ir moterų kapuose Nr. 232 ir 233. Jų galai aukšti, pagrindai platūs - 6-6,2 cm. Įvijinių žalvarinių žiedų rasta moterų kapuose Nr. 232(du), 233, 235, 236 ir vyro kape Nr. 227. Jie yra 4-6 įvijų neornamentuoti arba puošti skersiniais grioveliais, žiedų skersmuo- 2-2,8 cm. Geriamųjų ragų žalvarinių apkalų rasta vyrų kapuose, o 1 bu-

vo moters kape. Aptikti galvos srityje (viršūgalvio). Kapuose Nr. 22O, 222, 231 jų rasta po 1, o kapuose Nr. 221, 223, 226, 232 (moters), 234 - po du.

Degintiniai kapai 2 tipų: pirmam skiriamas kapas Nr. 224, kurio duobė nesiskiria nuo griautinių kapų ir yra stačiakampio užapvalintais kampais formos. Duobės plotis - 4O-45 cm, ilgis - 137 cm. Didesnę kapo dalį užėmė užvožtas stambus akmuo. Kitų kapų duobės apvalios (k. Nr. 225, 228-23O). Jų skersmuo 4O-6O cm. Kapo Nr. 219 kontūrų nepastebėta, rasta tik krūvelė sudegusių kauliukų, o šalia jo įtveriamasis ištęsto rombo formos plunksna ietigalis, žalvarinis įvijinis žiedas, žalvarinė vyta viela.

Degintiniuose kapuose įkapių mažai. Kape Nr. 224 rasta geležinė grandinėlė ir miniatiūrinio puodelio liekanų, kape Nr. 225 - antkaklės fragmentas, kape Nr. 228 - vytinės antkaklės fragmentų ir apdegusio audinio liekanų, kape Nr. 229 - miniatiūrinis kirvelis, skiltuvas atriestais galais, apyrankė, kape Nr. 23O - galvos papuošalas. Degintiniuose kapuose įkapės rastos 8O-11O cm gylyje.

Griautinių ir degintinių kapų zonose atsitiktinai rasta žalvarinių įvijinių žiedų, apyrankių fragmentų, peiliukų, kapliukas, geriamųjų ragų apkalų. Sprendžiant iš kapuose rastos medžiagos degintiniai ir griautiniai kapai datuojami IX-XII a. Kapai su akmenų vainikais - VIII a.

Vladas Žulkus

Naujai rasti kapai Palangos VIII-XIII a. kapinyne

1993 m. KU IC prižiūrėjo inžinerinius kasimus Palangos kapinyno Š dalyje Dariaus ir Girėno gatvėje, sklype Nr. 45, į R nuo